

Tema 17: Crkva i svijet

Crkva je neodvojivo ljudska i božanska. Ona živi i djeluje u svijetu, ali njezina svrha i snaga nisu na zemlji, nego na Nebu. Crkva samo želi postići spasenje čovječanstva, ali također se bavi i vremenitim stvarima. Svaki vjerni kršćanin sudjeluje u misiji Crkve prema svome položaju i pozivu te primljenim darovima. Laici su pozvani posvetiti svijet iznutra. Crkva ne može i ne smije zamijeniti državu, ali niti može niti smije ostati po strani u borbi za pravdu.

17.12.2023.

Članak poslušajte [ovdje](#).

Crkva se predstavlja svijetu kao zajednica Isusovih učenika.

Vjerujemo da je Krist utjelovljeni Sin Božji, ljudsko lice Boga, koji nastavlja djelovati zajedno s Duhom Svetim u misiji Crkve, slijedeći božanski plan spasenja.

»Ono ljudsko i božansko u Crkvi se, dakle, ne može razdvojiti. Crkva je po svom izvoru božanska zajednica, naučava Leon XIII. Ona živi i djeluje u svijetu, ali njezin cilj i jakost se ne nalaze na zemlji, nego na nebu«¹

Sva stvorena bića nose pečat Božji, posebno ljudi, stvoreni na Njegovu sliku i priliku. Nadalje, već u Starom zavjetu vidimo da je Bog uspostavio red stvarnosti koje nazivamo

„svetima”, po određenim znakovima koji se mogu pripisati nekim osobama (posvećeni službenici) ili materijalnim stvarnostima (hram i drugi predmeti povučeni iz opće uporabe za službu Božju). Pored ovih „posvećenih stvarnosti”, čiji je smisao u štovanju, postoje stvorene stvarnosti (kao što su rad, obitelj, kultura i društveni, ekonomski i politički odnosi itd.) koje nazivamo „profanim” ili „svjetovnim”. Ali ne treba misliti da je posvećeno Božje, a da je profano Bogu strano.

Zahvaljujući *Utjelovljenju* Sina Božjega svjetovne se stvari mogu živjeti u jedinstvu s njime, po djelovanju Duha Svetoga, uz vjeru i sakramente. Na taj način, sve te stvari također mogu biti, bez potrebe da ih se odvoji od njihove aktualne uporabe, sredstvo suradnje u *otkupljenju* i sredstvo *posvećenja*. To se zove „kršćanska sekularnost” (od *saeculum* = vijek ili stoljeće). Kao

kršćani volimo svijet, prije svega, jer ga je stvorio Bog. I nastojimo ga dovesti Bogu, znajući da je grijeh također prisutan u svijetu, ali da Božja milost iscjeljuje i uzdiže tu stvarnost.

Crkva kroz povijest

Crkva kao ljudska i društvena zajednica postoji i živi u svijetu. Crkva i svijet usko su povezani, ali se ne poistovjećuju. Svijet nije Bogu stran prostor, ali se njegov smisao ne iscrpljuje u zemaljskom, jer je u Kristu pozvan na novi način postojanja, koji Isus naziva „Kraljevstvo Božje”. Ovo kraljevstvo nije politička, već duhovna stvarnost. Svijet nije neovisan o Bogu, kako to tvrdi sekularizam, želeći religiju potisnuti u sferu privatnog i nebitnog.

Istovremeno, svijet ima *autonomiju* u odnosu na Crkvu kao crkvenu instituciju. Isus je rekao: »Podajte

dakle caru carevo« (Mt 22,21). Ne postoji službeno kršćansko rješenje za sva svjetska pitanja, nego razna konkretna rješenja. Crkva se ne poistovjećuje ni s jednim povijesnim poretom: ni s kakvom ideologijom, političkim, gospodarskim ili društvenim režimom. To, kao što smo rekli, ne znači da su zemaljske vrijednosti neovisne o Bogu. U kršćanskoj viziji svijeta sve je Božji dar i svijet je pozvan biti put spoznaje i ljubavi prema Bogu i, kao posljedica toga, ljubiti bližnjega i služiti jedinstvu ljudskog roda.

Misija Crkve nije politički projekt niti teži „sakralizaciji” svijeta, već je riječ o religioznom poslanju čiji je jedini cilj spasenje čovječanstva, spasenje koje nadilazi život u blagostanju ili zemaljsku pravednost. Istovremeno, Crkvu zanimaju i vremenite stvari jer osoba nije apstraktna stvar, nego pojedinac smješten u obiteljski i društveni, radni i ekonomski

kontekst, i jer poruka Evandjelja ima za cilj otkupiti sve stvoreno uz promicanje pravde i mira, kako bi se Kraljevstvo Božje moglo izgrađivati kroz povijest.

Crkva podsjeća sve na prolaznost zemaljskih dostignuća. Potrebno je da ono što mi ljudi radimo Bog poboljša, dovrši i konačno preobrazi. Tek tada može postati dio tog novog svijeta koji pripada Kraljevstvu.

Iz tih razloga Crkva se, također institucionalno, bavi društvenim i vremenitim pitanjima, ne njihovim tehničkim i kontingentnim aspektima, već onima koji mogu spriječiti sjedinjenje s Bogom i vječni život. Glavna prepreka tome je grijeh, a svaki je grijeh osoban. Posljedice grijeha mogu dovesti do formiranja stvarnih „struktura grijeha” u društvenom okruženju, koje sprečavaju ljude da dosegnu istinu i opće dobro, život u milosti i

ljubav prema Bogu i bližnjemu. Zbog toga, kada Crkva naučava svoj *socijalni nauk*, ne napušta svoju vlastitu misiju, već se suočava s kompleksnošću suvremenog svijeta i nastoji posredovati u dijalogu između kultura i religija.

Kršćanska svjetovnost i misija Crkve

Kao što smo istaknuli, kršćanski pogled na svijet, koji Crkva naviješta i poučava, naziva se kršćanskom svjetovnošću ili također „svjetovnom dimenzijom” kršćanstva i Crkve. Kršćanska svjetovnost ima svoje korijene u činjenici da je Sin Božji postao čovjekom u određenom vremenu i kulturi i ostvaruje se na različite načine kod svih kršćana. Crkveno učiteljstvo poučava: »Svi članovi Crkve sudjeluju u njezinoj svjetovnoj dimenziji; *ali to čine na različite načine*« (Christifideles laici, br. 15).

U vezi s tim, može se primijetiti da u Crkvi postoji raznolikost osobnih stajališta koja uključuju različite načine odnosa prema svijetu. Drugi vatikanski sabor to ističe kada koristi različite izraze: pastiri, laici i redovnici sudjeluju u misiji Crkve svaki *na svoj način, na svojstven način ili u svoje ime*.

Misija Crkve je jedinstvena i ista za sve krštenike: slava Božja (da Bog bude poznat, priznat i ljubljen) i spasenje ljudi po osobnom susretu s Kristom. Ovu misiju također možemo nazvati evangelizacijom, budući da naviješta poruku spasenja koju nam je donio Krist: Evandjelje znači „dobra vijest” o tom spasenju.

Misija ovisi o vlastitom pozivu i poslanju svakoga.² *Laici* vrše Kristovu trostruku spasenjsku službu i provode Misiju „kao iznutra”³ u svjetovnim stvarnostima, odnosno u „uobičajenom” odnosu sa svijetom

(koji dijele s nekršćanima).

Redovnički život podrazumijeva svojstven način svjedočenja (koji se očituje „ispovijedanjem” evanđeoskih savjeta), potreban Crkvi i svijetu, o transcendentnosti Kraljevstva Božjega kojemu težimo.⁴ A glede *posvećenih službenika*, Drugi vatikanski sabor kaže: »Krist Gospodin je za upravljanje Božjim narodom i za njegovo umnožavanje u svojoj Crkvi ustanovio različite službe koje teže za dobrom čitavoga Tijela«;⁵ »članovi svetoga reda ipak su svojim posebnim pozivom poglavito i službeno usmjereni na vršenje svete službe«.⁶ To je njihov vlastiti način sudjelovanja u Misiji.

Tako svaki vjerni kršćanin sudjeluje u misiji Crkve prema svome položaju i pozivu te primljenim darovima, među kojima su sakramenti i karizme. O tome sudjelovanju ovise i zadaće koje pripadaju drugima, unutar jedinstvene Misije Crkve.

Svi vjernici kršćani, zbog svoga krštenja, osposobljeni su za različite zadatke unutar evanđeoske misije Crkve.

Ovi zadaci mogu se podijeliti u tri područja⁷: A) unutar same Crkve (apostolat kršćana ili „obični” pastoral); B) „prema van”, odnosno odnosi s drugim religijama i s nevjernicima; C) područje ekumenizma (odnosi s kršćanima koji nisu katolici, s ciljem postizanja jedinstva kršćana). Važno je naglasiti da u bilo kojem od ovih zadataka u kojima sudjeluju vjernici to čine prema svojem vlastitom pozivu i poslanju.

Postoje crkvene zadaće u kojima može sudjelovati svaka krštena osoba, a mogu se staviti u odnos s vjerom (kao što je kateheza ili poučavanja vjeronauka u školi), s bogoslužjem (sudjelovanje u liturgiji), s ljubavlju (kao što je briga

za najpotrebnije) i općenito s životom Crkve (kao što je sudjelovanje u vijećima ili sinodima radi pomoći u donošenju pastoralnih odluka). Također, vjernici mogu surađivati s pastirima Crkve u zadacima za koje su profesionalno osposobljeni, primjerice, na gospodarskom, pravnom i drugim područjima, uključujući i neke državne poslove.

Neke od tih zadaća (koje ne zahtijevaju sakrament reda) Crkva može uspostaviti i službeno nadzirati kao „ustanovljene službe” koje ne zahtijevaju zaređenje. Sudjelujući u tim zadaćama, vjernici laici nisu ni više ni manje laici. Pritom treba paziti da ih vrše u skladu s vlastitim pozivom i poslanjem, kako ih se ne bi zamijenilo s pastirima Crkve.

Uloga laika: posvećivanje svijeta iznutra

Vjernici laici, po milosti krštenja i karizmama darovanim od Duha Svetoga, primili su od Boga vlastiti poziv i poslanje »tragati za Božjim kraljevstvom baveći se vremenitim stvarima i uređujući ih po Božjemu«⁸.

Dakle, osim različitih zadataka koje mogu obavljati kao i drugi vjernici krštenici, specifično poslanje vjernika laika sastoji se u posvećivanju svijeta »takoreći iznutra«⁹. I to nije samo zato što provode većinu svog vremena u svjetovnim poslovima ili rješavanju zemaljskih pitanja, niti zato što moraju „ući” u Crkvu da „izađu” posvetiti svijet, već zbog njihove suradnje s milošću, koja ujedinjuje, daje život i pokreće njihov kršćanski život tamo gdje se nalaze, integrirajući ga u Božje spasenjsko djelovanje. Ustvari »su dužni da u svemu, i to usred ljudskog društva, budu Kristovi svjedoci«¹⁰.

Na taj način vjernici laici, vršeći svoje profesionalne, obiteljske, društvene i druge dužnosti, usredotočeni na Boga, istovremeno po Bogu dovode u red zemaljske stvarnost. Drugi vatikanski sabor jasno je inzistirao na tome da: »Ostavljaju istinu oni koji zato što znaju da ovdje nemamo stalna prebivališta, nego da tražimo buduće misle da zbog toga mogu zanemariti svoje zemaljske dužnosti, zaboravljajući da ih sama vjera još više obavezuje na njih, svakoga prema njegovu pozivu«¹¹.

Govoreći o suvremenom procesu evolucije laika, koji je doveo do ovih izjava Drugoga vatikanskog sabora o pozivu i poslanju vjernika laika, sveti Josemaría je kratko nakon sabora rekao: »To donosi sa sobom dublju svijest o Crkvi kao zajednici sastavljenoj od svih vjernih, u kojoj svi sudjeluju u jednoj istoj misiji, koju svatko treba ispuniti prema

svojim osobnim okolnostima. Laici, potaknuti Duhom Svetim, postaju sve svjesniji činjenice da su oni Crkva, da imaju posebnu i uzvišenu zadaću kojoj se osjećaju predani zato što su pozvani na nju od samog Boga. I znaju da ta zadaća proizlazi iz same činjenice da su oni kršćani, a ne nužno od naloga hijerarhije, iako su je očito dužni ispuniti u duhu zajedništva s hijerarhijom, slijedeći autoritet učenja Crkve«¹².

Poziv posvećenih službenika i redovnika ne izuzima ih od posvećivanja svijeta, ali oni svoj način posvećivanja provode drugačije. Zaređeni službenici posvećuju svijet u vršenju vlastite službe, a članovi redovničkog života, svojim osebnim eshatološkim svjedočanstvom.

Što se tiče pastira Crkve, njihova je prva odgovornost poučavanje o socijalnom nauku Crkve; zatim,

oblikovanje vjernika i njihove savjesti u tom području; konačno, kad je potrebno, njima pripada moralno prosuđivanje u iznimnim situacijama društvenog ili političkog poretka. Prosuđivanje pastira kreće se na razini savjetovanja vjernika, ne naređivanja, iako bi to bilo moguće u iznimnim okolnostima.

Dakle, Hijerarhija nema izravnu ulogu u organizaciji društva. Njezina je zadaća pružiti „moralnu i duhovnu pomoć” uz usmjeravanje „moralnih načela”, koja moraju voditi djelovanje Hijerarhije, a koje će provoditi laici »slobodnom inicijativom i bez pasivnog čekanja uputa i smjernica” župnika«¹³.

Crkva prihvaća svaki društveni sustav u kojem se poštuje ljudsko dostojanstvo, a vjernici moraju pristati uz Učiteljstvo svojim umom, voljom i djelima¹⁴.

Središte cijele misije Crkve je ljubav, odnosno ljubav prema Bogu i prema bližnjemu, posebno prema najpotrebnijima. »Čovjek ili društvo koje ne reagira na nevolju i na nepravdu i ne nastoji je ublažiti nije čovjek i nije društvo po uzoru na ljubav Srca Kristova«¹⁵.

Sloboda i odgovornost laika

Sloboda i odgovornost u različitim društvenim, političkim i kulturnim aktivnostima, unutar vlastitog kršćanskog poziva, dovodi nas do razlikovanja između laičnosti i laicizma. *Laičnost* podrazumijeva da je država autonomna u odnosu na crkvene zakone, dok *laicizam* nastoji uspostaviti autonomiju politike u odnosu na moralni poredak i sam Božji plan, te teži zatvaranju religije u isključivo privatnu sferu. Na taj način narušava pravo na slobodu vjeroispovijesti i šteti društvenom poretku¹⁶.

Zdrava laičnost izbjegava dvije krajnosti: da država nameće moral koji bi odlučivao što je dobro ili loše u svim područjima, što bi bilo jednako pseudoreligiji, i njezino a priori odbacivanje moralnih vrijednosti koje dolaze iz kulturnih ili vjerskih sredina kojima se može slobodno pridružiti i kojima se ne bi trebala upravljati politička moć.

Osim toga, treba naglasiti da je iluzorno i nepravедno tražiti od vjernika da djeluju u politici „kao da Boga nema”. To je iluzorno jer sve osobe djeluju na temelju svojih kulturnih uvjerenja (religijskih, filozofskih, političkih itd.), koja proizlaze ili ne proizlaze iz religijske vjere; stoga su to uvjerenja koja utječu na društveno ponašanje građana. Nepošteno je jer i vjernici i nevjernici žive u skladu s vlastitim načelima, bez obzira na njihovo porijeklo. Samo treba osigurati da društvena i politička aktivnost

poštuje ljudsko dostojanstvo i opće dobro.

Postupati u politici prema vlastitoj vjeri, ako je u skladu s dostojanstvom ljudi, ne znači da je politika podređena religiji; znači da je politika u službi čovjeka i stoga mora poštovati moralne zahtjeve, što je isto kao i reći da mora poštovati i promicati dostojanstvo svakog ljudskog bića. U tom smislu, ustrajati u političkom angažmanu zbog transcendentnog motiva savršeno odgovara ljudskoj prirodi i, stoga, potiče taj trud i donosi bolje rezultate.

Religija može i treba služiti kao kritički element kada su u pitanju etičke vrijednosti društva.

Recipročno, etika može i treba biti sposobna kritizirati vjernike bilo koje religije u pogledu prikladnosti njihovih vjerovanja (religijskih praksi, ili građanskih postupaka

nadahnutih njihovom religijskom vjerom) prema dostojanstvu čovjeka i općem dobru. Religija i etika trebaju biti u dijalogu unutar društvenog i građanskog života.

Crkva i Država

Kroz povijest, kršćani su na različite načine shvaćali svoju misiju evangelizacije svijeta. Također, mijenjao se način na koji su razumjeli institucionalne odnose između Crkve i Države. Tijekom nekoliko stoljeća, model koji su slijedile kršćanske zemlje bio je model konfesionalne katoličke Države, gdje je svjetovna vlast kraljeva bila poduprta duhovnom vlašću Crkve. To je bila međusobna suradnja koja je u mnogim slučajevima dovela do ograničenja slobode Crkve, koja je zapravo bila podvrgnuta svjetovnoj vlasti kralja. Društveno-političke promjene koje su nastale u vrijeme prosvjetiteljstva

doprinijele su odvajanju Crkve od Države, pri čemu je autoritet Crkve priznavao legitimitet svakoj vlasti koju je demokratski izabrao narod.

No, režim odvajanja nije idealan. Institucionalni odnos između Crkve i Države (koji imaju različitu prirodu i ciljeve) podrazumijeva, naprotiv, različitost bez odvajanja, jedinstvo bez zbrke (usp. Mt 22,15-21 i par.). Taj će odnos biti ispravan i plodonosan ako postoje prijateljski i suradnički odnosi između ova dva područja, ako se priznaje uloga religije u osobnom i društvenom životu, te ako se poštuje pravo na vjersku slobodu.

Crkva je od Krista primila apostolsku zapovijed: »Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga« (Mt 28,19-20). Svojim naukom i apostolskom djelatnošću, kako na univerzalnoj razini tako i na

konkretnoj razini pojedinih Crkava, bilo zapadnih ili istočnih, Crkva doprinosi pravilnom uređenju stvari koje su prolazne, tako da služe čovjeku da postigne svoj posljednji cilj i ne odvrćaju ga od njega.

Sredstva kojima se Crkva kao institucija služi u vršenju svoje misije su, prije svega, duhovna: propovijedanje Evanđelja, dijeljenje sakramenata, molitva. Također treba koristiti i materijalna sredstva, primjerena prirodi svojih članova, koji su ljudske osobe (usp. Dj 4,32-37; 1 Tim 5,18); ta sredstva uvijek moraju biti u skladu s Evanđeljem. Crkvi je također potrebna neovisnost kako bi obavljala svoju misiju u svijetu, ali ne i politička ili ekonomska dominacija¹⁷.

Država je institucija koja proizlazi iz prirodne ljudske društvenosti, a njezin je cilj zemaljsko opće dobro građanskog društva. To dobro nije

samo materijalno već i duhovno, jer su članovi društva osobe s tijelom i dušom. Društveni napredak zahtijeva, osim materijalnih sredstava, mnoge druge duhovne blagodati: mir, red, pravdu, slobodu, sigurnost, itd. Ova dobra mogu se postići samo kroz prakticiranje društvenih vrlina, koje država mora promicati i štiti (na primjer, javna moralnost).

Razlika između religiozne i političke sfere podrazumijeva da država nema status „svetosti” niti bi trebala upravljati savjestima, budući da moralna osnova politike leži izvan nje. Nadalje, Crkva ne posjeduje političku moć prisile. Budući da je pripadnost Crkvi, građanski gledano, dobrovoljna, njezina je vlast duhovne prirode i ne nameće jedinstveno političko rješenje. Na taj način, Država i Crkva prilagođavaju se svojim vlastitim ulogama, što

pogoduje religijskoj i društvenoj slobodi.

Iz toga proizlaze dva važna prava: pravo na slobodu vjeroispovijesti, što uključuje imunitet od državne prisile u vjerskim pitanjima i pravo na slobodu djelovanja katolika u odnosu na hijerarhiju u svjetovnim pitanjima. »Vjernici laici imaju pravo da im se u stvarima zemaljske države prizna ona sloboda koja pripada svim građanima; ipak, kad se služe tom slobodom, neka se brinu da svoje djelovanje prožmu evanđeoskim duhom i da budu pozorni na nauk koji izlaže crkveno učiteljstvo, pazeći da u otvorenim pitanjima ne iznose svoje mišljenje kao nauk Crkve«¹⁸.

Vjerska sloboda

Institucionalna razlika između Crkve i Države ne podrazumijeva - kako je rečeno - potpunu odvojenost, niti da Crkva treba svesti vlastito djelovanje

samo na privatnu i duhovnu sferu. Istina, Crkva »Ne može se i ne smije staviti na mjesto države. Ali istodobno ne smije ostati na margini u borbi za pravednost«¹⁹. U tom smislu Crkva ima pravo i dužnost da »naučava svoj socijalni nauk, da nesmetano vrši svoju službu među ljudima te da izriče moralni sud, pa i o stvarima koje se odnose na politički poredak, kada to traže temeljna prava ljudske osobe ili spas duša«²⁰.

Jedan važan aspekt odnosa između Crkve i Države je *pravo na slobodu vjeroispovijesti*. Briga o poštivanju ovog prava je briga o poštivanju cjelokupnog društvenog poretka. Pravo na socijalnu i građansku slobodu u vjerskim pitanjima, za sve vjernike bilo koje religije, je izvor i sinteza svih ljudskih prava.

U mnogim zemljama, Ustav (ili sustav temeljnih zakona koji reguliraju sustav vladavine države) široko

jamči vjersku slobodu svim građanima i vjerskim grupama. Također, ako je moguće, Crkva nastoji uspostaviti sporazume s državom, općenito nazvane konkordati, u kojima se dogovaraju rješenja za konkretne probleme, poput slobode Crkve i njezinih entiteta u vršenju njihove misije, te sporazume o obrazovanju ili ekonomiji, blagdanima, itd.

Enrique Colom, Christian Mendoza y
Ramiro Pellitero

Osnovna literatura

—Katekizam Katoličke Crkve,
2104-2109; 2244-2246;
2419-2425.

—II. vatikanski sabor,
Gaudium et spes, 74-76; i
Dignitatis humanae, 1-8;
13-14.

—sveti Ivan Pavao II.,
Christifideles laici, 30. XII.
88., 36-44.

Preporučena literatura

—Kongregacija za nauk vjere,
Doktrinalna nota o nekim pitanjima
vezanim za sudjelovanje katolika u
političkom životu, 24. XI. 2002.

—Kompendij socijalnog nauka Crkve,
49-55; 60-71; 189-191; 238-243;
377-427.

—sveti Josemaría, homilija
Strastveno ljubiti svijet, u Razgovori s
Josemarijom Escrivom, 113-123.

[1] Sveti Josemaría, Ljubiti Crkvu, 22.

[2] Usp. Katekizam Katoličke Crkve,
901-913.

[3] Usp. Lumen gentium, 31.

[4] S obzirom na posvećeni život,
usp. Katekizam, 914-933.

[5] Lumen Gentium, 18.

[6] Isto, 31.

[7] Usp. Drugi vatikanski sabor,
Dekret Ad Gentes, 6.

[8] Lumen Gentium, 31.

[9] Ibid.

[10] Gaudium et Spes, 43.

[11] Ibid.

[12] Sveti Josemaría, Razgovori, 59.

[13] Usp. Apostolicam actuositatem, 7.

[14] Usp. Lk 10,16; Katekizam, 2032. i 2037.

[15] Sveti Josemaría, Susret s Kristom, 167.

[16] Usp. Kompendij socijalnog nauka Crkve, 572.

[17] Usp. Katekizam Katoličke Crkve, 2246; Kompendij socijalne doktrine, 426.

[18] Zakonik kanonskog prava, 227; usp. Gaudium et Spes, 76.

[19] Deus caritas est, 28.

[20] Gaudium et spes, 76.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/tema-17-
crkva-i-svijet/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/tema-17-crkva-i-svijet/) (7.08.2025.)